

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ

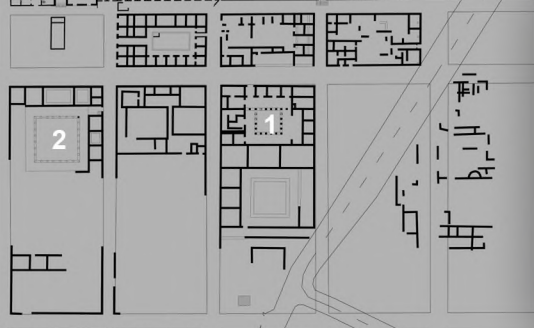
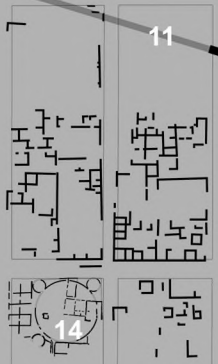
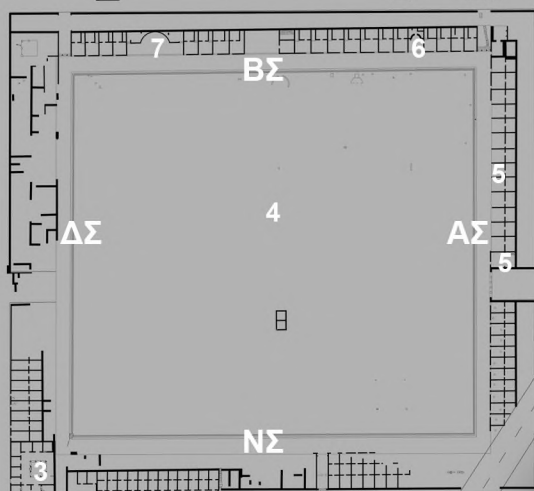
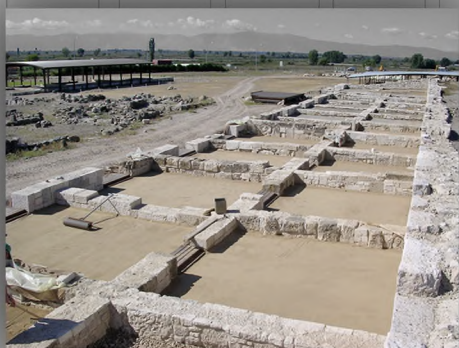
ΧΩΡΟΣ

ΠΕΛΛΑΣ

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
Εφορεία Αρχαιοτήτων Πέλλας

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΠΕΛΛΑΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

1. ΟΙΚΙΑ «ΔΙΟΝΥΣΟΥ»
2. ΟΙΚΙΑ «ΑΡΠΑΓΗΣ ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ»
3. ΔΗΜΟΣΙΟ ΑΡΧΕΙΟ
4. ΑΓΟΡΑ
5. ΥΠΟΓΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
6. ΑΨΙΔΩΤΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΛΑΤΡΕΥΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ
7. ΑΙΘΟΥΣΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΑΡΧΟΝΤΩΝ
8. ΙΕΡΟ ΜΗΤΕΡΑΣ ΤΩΝ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ
9. ΟΙΚΙΑ «ΚΟΝΙΑΜΑΤΩΝ»
10. ΟΙΚΙΑ «ΠΟΣΕΙΔΩΝΑ»
11. ΤΕΙΧΟΣ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
12. ΔΗΜΟΣΙΟ ΛΟΥΤΡΟ
13. ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΚΕΡΑΜΕΩΝ
14. ΙΕΡΟ ΤΟΥ ΔΑΡΡΩΝΑ

ΑΣ: Ανατολική Στοά

- εργαστήρια κοροπλαστικής και καταστήματα πώλησης πήλινων ειδωλίων
- εργαστήρια και καταστήματα πώλησης κεραμικής

ΔΣ: Δυτική Στοά

- αρωματοπωλεία
- καταστήματα πώλησης εισαγμένων αγγείων και λυχνariών
- εργαστήρια κοροπλαστικής
- μεταλλουργικά εργαστήρια
- καταστήματα πώλησης σιτηρών

ΝΣ: Νότια Στοά

- ιχθυοπωλεία
- κρεοπωλεία
- καταστήματα πώλησης υγρών προϊόντων
- εργαστήρια κοροπλαστικής

ΒΣ: Βόρεια Στοά

- έδρα αρχόντων
- χώροι λατρευτικού χαρακτήρα

“...Πέλλαν, ἤπερ μεγίστη τῶν ἐν Μακεδονία πόλεων...”
Ξενοφών (Ελληνικά V, 2, 13)

Η επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο της Πέλλας αποτελεί μια περιήγηση στην καρδιά της ομώνυμης αρχαίας πόλης, που από το τέλος του 5ου αι. π.Χ. αποτέλεσε τη νέα πρωτεύουσα του Μακεδονικού βασιλείου μετά τις Αιγές. Η πόλη, η οποία οργανώθηκε και επεκτάθηκε στα χρόνια του Φιλίππου Β΄ και υπήρξε η γενέτειρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, έφτασε στο απόγειο της ακμής της στα ελληνιστικά χρόνια, επί βασιλείας κυρίως του Κασσάνδρου και του Αντιγόνου Γονατά.

Η Πέλλα ήταν ήδη από τον 4ο αι. π.Χ. οργανωμένη σε ορθογώνια οικοδομικά τετράγωνα εφαρμόζοντας το ιπποδάμειο σύστημα ρυμοτομίας. Η εντυπωσιακά μεγάλων διαστάσεων **Αγορά (4)** της αποτελούσε το κεντρικότερο σημείο αναφοράς της πόλης. Γύρω της υπήρχαν στοές με ποικίλες εμπορικές, βιοτεχνικές και διοικητικές δραστηριότητες. Στην ανατολική, νότια και δυτική στοά λειτουργούσαν κεραμικά και μεταλλουργικά εργαστήρια, καθώς και καταστήματα πώλησης διαφόρων προϊόντων, κάποια από τα οποία διέθεταν και **υπόγεια (5)**. Διαφορετικές πτυχές του δημόσιου βίου προβάλλονται στη βόρεια στοά, όπου έχουν εντοπιστεί μια **αίθουσα συνάθροισης αρχόντων (7)** και μια **αψιδωτή κατασκευή λατρευτικού χαρακτήρα (6)**. Στη ΝΔ γωνία του συγκροτήματος της Αγοράς ήταν εγκατεστημένο το **δημόσιο αρχείο (3)**, όπου γινόταν η καταγραφή, η σφράγιση και η αποθήκευση των εγγράφων.

Σε μικρή απόσταση νότια της Αγοράς ήταν κτισμένες δύο από τις πλουσιότερες οικίες της πόλης, η **«Οικία του Διονύσου» (1)** και η **«Οικία Αρπαγής της Ελένης» (2)**, καθεμιά από τις οποίες καταλάμβανε την έκταση ενός ολόκληρου οικοδομικού τετραγώνου. Οι ανδρώνες των οικιών αυτών κοσμούσαν με εκπληκτικής τέχνης ψηφιδωτά, κατασκευασμένα με φυσικές ψηφίδες και εμπνευσμένα μερικές φορές από έργα της μεγάλης ζωγραφικής. Τα ψηφιδωτά της πρώτης οικίας έχουν μεταφερθεί στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πέλλας, ενώ της δεύτερης έχουν παραμείνει στη θέση εύρεσής τους. Δύο ακόμα πλούσιες οικίες, όμοιας έκτασης με τις προαναφερόμενες, η **«Οικία των Κονιαμάτων» (9)** και η **«Οικία του Ποσειδώνα» (10)**, βρισκόνταν λίγο νοτιότερα. Από αυτές προέρχονται ένας τοίχος διακοσμημένος με έγχρωμα κονιάματα και ένα χάλκινο αγαλμάτιο Ποσειδώνα, τα οποία εκτίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πέλλας.

Κεραμικά εργαστήρια (13), εκτός από εκείνα που λειτουργούσαν στις στοές γύρω από την Αγορά, εντοπίστηκαν και στο νότιο τμήμα του αρχαιολογικού χώρου, όπου είναι ορατοί οι κλίβανοι όπτησης των κεραμικών προϊόντων, καθώς και κάποιες από τις υπόλοιπες εργαστηριακές εγκαταστάσεις, όπως οι δεξαμενές καθαρισμού του πηλού. Στο βόρειο τμήμα του ίδιου οικοδομικού τετραγώνου υπήρχε το **δημόσιο λουτρό (12)**, ένα από τα παλαιότερα γνωστά μέχρι σήμερα λουτρά των ελληνιστικών χρόνων στην Ελλάδα. Ο χώρος παρουσιάζει τρεις οικοδομικές φάσεις με συνεχή χρήση από τον ύστερο 4ο έως τις αρχές του 1ου αι. π.Χ.

Ενταγμένοι στον πολεοδομικό ιστό και επισκέψιμοι είναι επίσης δύο από τους σημαντικότερους δημόσιους χώρους λατρείας της αρχαίας Πέλλας, το **ιερό της Μητέρας των Θεών και της Αφροδίτης (8)**, βόρεια της Αγοράς, και το **ιερό του Δάρρωνα (14)**, ενός τοπικού θεού με θεραπευτικές ιδιότητες, στο νοτιοδυτικό τμήμα του αρχαιολογικού χώρου. Κάποια από τα δάπεδα του δεύτερου ιερού κοσμούταν με ψηφιδωτά, τα οποία μπορεί ο σημερινός επισκέπτης να θαυμάσει στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πέλλας.

Η πόλη των ελληνιστικών χρόνων αποτέλεσε την προέκταση της κλασικής πόλης, μιας παραθαλάσσιας μεγαλούπολης με πολύ δραστήριο λιμάνι. Τα όρια της πόλης του Φιλίππου του Β' και του γιου του, Αλεξάνδρου, φαίνονται από τα λιγοστά λείψανα του βόρειου **τείχους των κλασικών χρόνων (11)** που έχουν αποκαλυφθεί αρκετά νότια της Αγοράς. Μικρό τμήμα της οχύρωσης αυτής της εποχής είναι ορατό σε έναν από τους κεντρικούς κάθετους δρόμους της ελληνιστικής πόλης.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ

ΧΩΡΟΣ

ΠΕΛΛΑΣ

Ψηφιδωτό με θέμα τον μύθο της αρπαγής της Ελένης από τον Θηρέα (325-300 π.Χ.)

